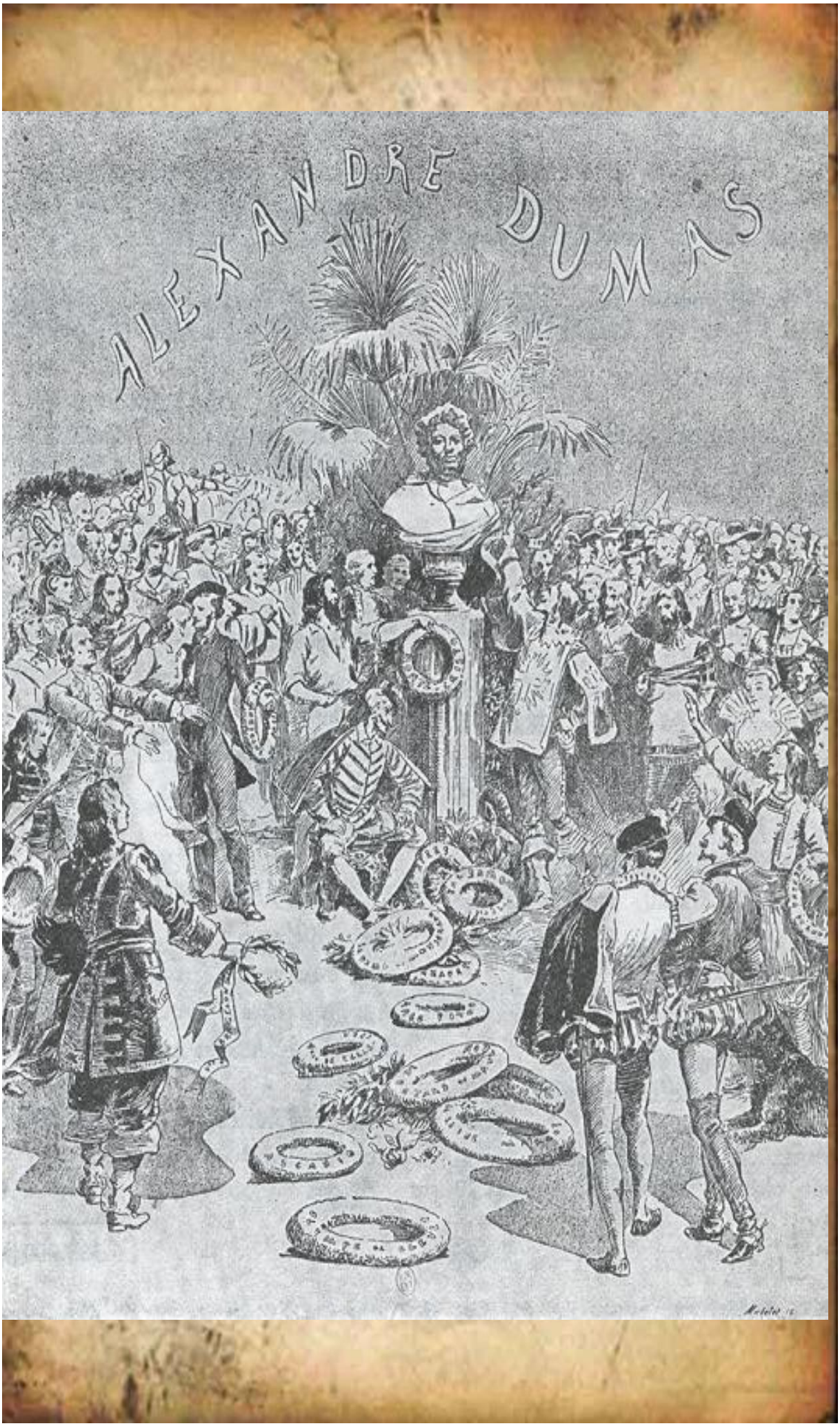
ALEXANDRE DUMAS

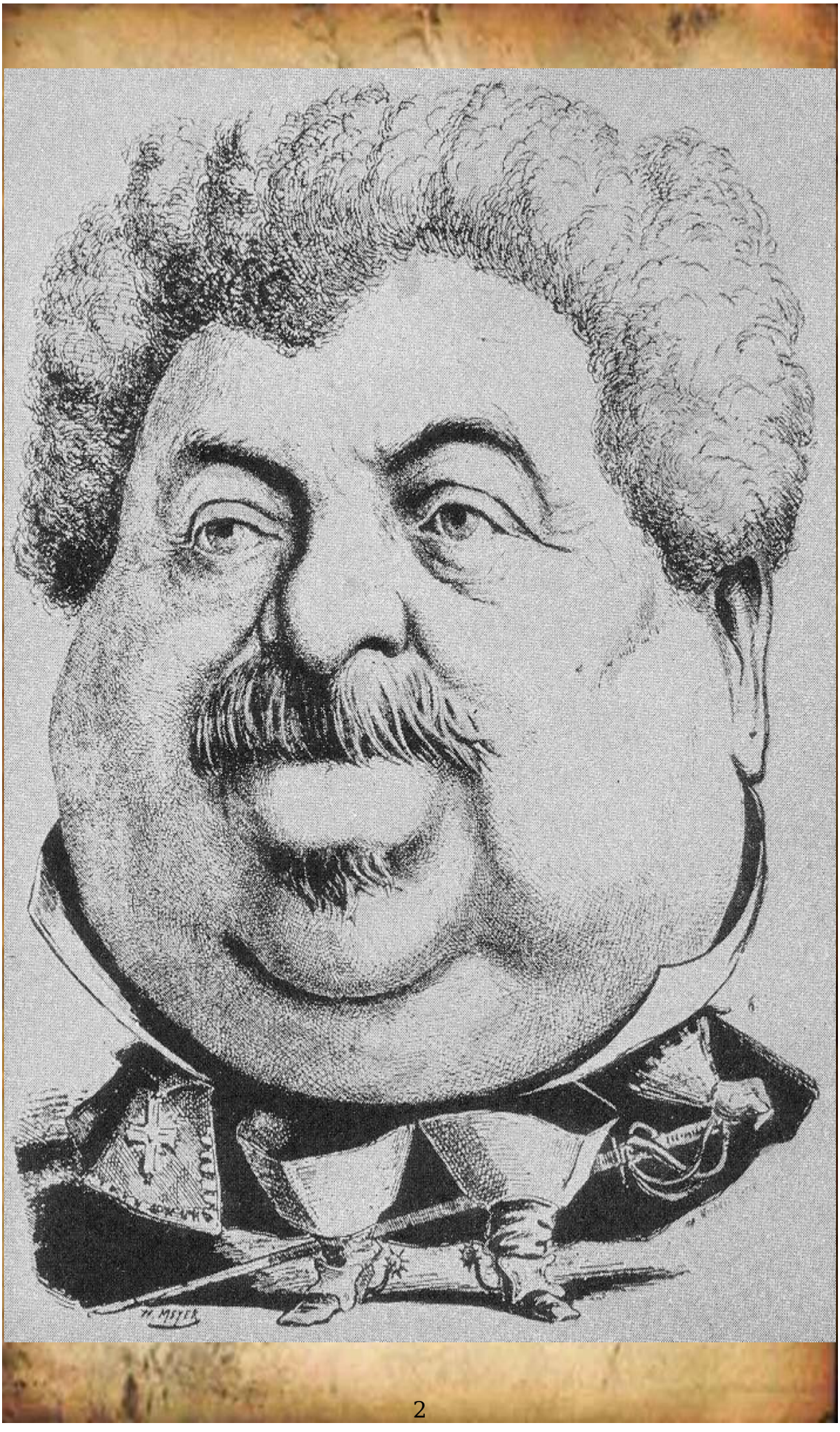

Alexandre_Dumas

REGELE RODRIGO

Peste o jumãtate sau trei sferturi de orã am urmat un debarcader îngust ca o panglicã, cu marea la dreapta noastrã şi salinele la stânga. Dupã aceastã potecã îngustã, a urmat o curbã iar Europa s-a terminat, urma golful Cadiz pe care naviga una din acele nave cu vele mici albe ce semãna cu acelea pe care copii o trag cu o sârmã în bazinul de la Tuileries. La aproape o jumãtate de milã de oraş, o redutã tãia digul. În curând, am pãrãsit coasta mãrii, i-am întors spatele, şi ne-am trezit în faţa Insulei Léon. Aveam Trocadéro la stânga noastrã, şi marile câmpii udate de Guadalète la dreapta.

Aici, în aceastã câmpie, pe malurile acestui râu cu nume dulce a luptat regele Rodrigo în acea bãtãlie care a durat opt zile. Ştii elegia poeticã, nu-i aşa, doamnã? Spania a fost învinsã ca Troia,

a pierdut precum Italia, pentru dragostea unei femei. Numai tu ştii cã Homer, este *tatãl Iliadei*, cunoscut doar de Titus Livius, naratorul sau poate chiar inventatorul tradiţiei romane, în timp ce noi nu-l cunoaştem pe autorul acestor romanţe fermecãtoare care au popularizat chiar şi în Franţa numele lui Rodrigo, Don Julian şi Cava. Şi totuşi, toate aceste nenorociri care l-au urmãrit pe regele nefericit au fost prezise chiar în ziua când a deschis turnul lui Hercule. Da, doamnã, acest turn a lui Hercule, cãruia i-am vãzut ruinele în Toledo, a fost deschis de regele Rodrigo, acum o mie o sutã treizeci şi şapte ani, el a crezut de a gãsit comori dumnezeieşti, el nu a dat atenţie acelor teribile cuvinte scrise pe perete: „Rege, nefericirea se va abate asupra ta dacã vei deschide acest turn; pedeapsa pentru regele ce va deschide turnul este aceea cã Spania va fi trecutã prin foc.”

Dar aceste cuvinte au fost citite cu neglijenţã, pe un pilonul greu care închidea poarta de fier. Rodrigo a spart uşa. În aceastã cavitate sub o masã era o ladã metalicã. Rodrigo a deschis lada. Dar, în loc de aur, el a gãsit statuete vechi reprezentând figuri de oameni cãlare îmbrãcaţi în ţinutã de galã. Aceşti oameni erau arabi. Ei aveau sãbii agãţate de gâtul lor şi toţi erau înarmaţi cu arbalete. Don Rodrigo, speriat, a pãrãsit turnul. Dar un vultur a coborât în spatele lui, se pãrea cã vine din cer. El avea o fãclie între ghiarele sale, un fulger s-a produs şi turnul a luat foc. Don Rodrigo a interpretat greşit

semnele, el a crezut cã Dumnezeu i-a ordonat sã lupte cu maurii din Africa. El a ridicat douãzeci şi cinci de mii de cavaleri, i-a pus sub comanda Contelui Julian, şi i-a trimis sã cucereascã Africa.

Dar expediţia a fost un eşec; Contele Julian a pierdut douã sute de vase, sute de galere cu vâsle, şi toţi oamenii lui, cu excepţia a patru mii. Contele Julian a avut o fiicã. Numele ei era Dona Florinda. Dona Florinda era cea mai frumoasã din regat. Contele Julian a ţinut-o ca pe o comoarã. Ea nu ieşit niciodatã în lume, niciodatã un bãrbat, altul decât tatãl ei nu i-a vãzut faţa. Totuşi tatãl sãu i-a permis sã se plimbe peste tot într-o grãdinã umbritã de copaci înalţi, ale cãror frunze, când erau nemişcate, interceptau vederea ca o perdea.

Deci, în timp ce uraganul împrãştia flota tatãlui sãu, Dona Florinda, care a crezut cã el este învingãtorul, Dona Florinda a coborât cu tovarãşele ei în grãdinã, şi s-au aşezat pe iarbã. Tovarãşele ei s-au culcat în jurul ei. Nebunaticele fete credeau cã sunt departe de ochii tuturor. Atunci, Dona Florinda le-a propus sã-şi mãsoare picioarele cu o panglicã de mãtase galbenã. Tovarãşele ei au început, apoi, dupã ce fiecare şi-a luat mãsura la picior cu banda, Dona Florinda a luat banda şi la rândul ei şi l-a mãsurat pe al ei. Şi s-a întâmplat ca Dona Florinda sã aibã un picior foarte fin şi cel mai elegant. Toate au convenit aceasta.

Dar soarta a vrut ca o fereastrã a palatului regal, în stil gotic, sã aibã vedere în grãdina contelui, şi atunci a fost o palã de vânt. Aşa cã vântul a despãrţit ramurile copacilor, şi privirea arzãtoare a regelui Roderigo a trecut prin frunziş. Regele nu mai vãzuse niciodatã o faţa atât de drãguţã şi aşa un picior. Abia a vãzut aceasta şi a simţit un foc mare, care i-a ars inima. A fost un foc mistuitor, cum nu s-a mai aflat în Spania. În aceeaşi zi, el a trimis dupã fiica contelui. Rodrigo era rege, şi când el dispune, toţi trebuie sã i se supunã.

Dona Florinda a ascultat, şi a mers la rege. „Trebuie sã ştii, draga mea Florinda, a spus el, cã de când te-am vãzut, eu sunt pe moarte: dacã vrei sã-mi redai viaţa, atunci sceptrul şi coroana mea sunt ale tale.” Se spune cã la început Florinda nu a spus nimic, şi chiar a pretins a fi supãrata. Dar la sfârşitul întrevederii, regele nu i-a cerut acordul, şi toatã Spania a fost pierdutã, din capriciul lui Rodrigo şi slãbiciunea Florindei. Şi dacã vã întrebaţi cine a fost de vinã, bãrbaţii vor spune cã este Cava şi femeile vor spune cã Rodrigo. Dar nu trebuie sã credem cã Dona Florinda s-a pocãit, deoarece ea i-a scris tatãlui ei sã-i spunã cã nu-i vina ei, cãci ea l-a respins, desigur, pe regele Rodrigo.

Atunci când bãtrânul a citit, de ruşine el s-a apucat cu ambele mâini de pãr, şi-a smuls firele

din cap, şi le-a aruncat în vânt, s-a întâmplat ca nişte fire argintii să cadă pe icoana Fecioarei.

„Oh, strigă el, oh! Rege, care te-ai comportat ca un ticălos! Un nobil care au comis o faptă care a distrus nobleţea mea, sunt surprins, mofturile absurde şi lipsa de educaţie a făcut posibil ce s-a întâmplat, pentru că un rege care trădează pe vasalul său este un trădător. Ah, Dumnezeule! aceasta va ruina toată Spania, această laşitate a regele care a atentat la sângele meu: nevinovatul va plăti pentru vinovat, supusul pentru stăpân. Dacă aş fi fost în puterea mea un alt mod de răzbunare mai puţin teribil, pe acela l-aş fi ales, dar nu am altul. Vai de voi, Don Rodrigo, al Spaniei, vai! Deci, să între africanii aici în Tarifa, care este a mea. Demisionez, jefuiţi şi ucideţi aici pe domeniul meu, şi ţara mea. Nu voi spune că eu sunt mai lovit decât alţii. Fatalitate, fie ce soarta va hotărî, zarurile au fost aruncate, şi nimeni nu mă va opri. Ah, Dumnezeule! rege infam, indiferent ce vei face, vei pierde totul, jur, sceptrul, onoarea şi viaţa, şi dacă cerul este drept, vei fi dispreţuit în vecii vecilor.”

Şi, de îndată ce el a spus asta, Contele Julian l-a chemat un bătrân scrib maur. Şi el i-a dictat o scrisoare în limba spaniolă, care să fie tradusă în limba arabă. Apoi, odată ce a terminat scrisoarea, Contele Julian l-a ucis, astfel ca nimeni să nu ştie ceea ce el a scris. Oh! a fost un mesaj de tristeţe pentru toată Spania, această scrisoare

era adresatã regelui şi mai mult Contele Julian îi spunea regelui cã dacã va fi nevoie, el, Contele Julian, ar preda Spania. Oh! Sãraca Spania, Spania atât de faimoasã, şi era drept sã fie faimoasã! Oh! Cea mai minunatã, mai frumoasã, cea mai iubitã dintre ţãri, atât de perfectã în frumuseţe, atât de bogatã în curaj, aceastã Spanie, pentru crima regelui vostru, va trece sub dominaţia maurilor! Dar nu încã Asturia. Asturia este ţara celor viteji.

Dar Regele Don Rodrigo nu ştia încã ce soartã îl aşteaptã. El a strâns tot ce se putea strânge dintre cavaleri şi vasali, şi a plecat sã se batã cu maurii. Dar Mauri erau numeroşi, erau conduşi de Tariq. Bãtãlia a durat opt zile. În a opta zi, inamicii au fost victorioşi, şi soldaţii lui Don Rodrigo au fugit în toate direcţiile. Rodrigo a pãrãsit câmpul de luptã, la rândul sãu. Acesta era foarte nefericit! Era singur, fãrã nici un prieten care sã-l însoţeascã. calul era atât de obosit încât abia putea merge. Împreuna cu stãpânul sãu, care i-a cãlãuzit paşii au plecat unde au vãzut cu ochii. Regele, fãrã putere, şi-a pierdut orice sentiment. El era, pe jumãtate mort de sete şi de foame. Acesta era demn de milã. Era atât de ruşine de sângele poporului sãu şi de sângele duşmanii sãi care strãlucea ca un tãciune aprins. Armura sa care strãlucea ca o bijuterie înainte de luptã, era cu totul afectatã, sabia îi atârna în mânã, ca un ferãstrãu zimţat. Coiful sãu rãsturnat peste cap, ascunzându-i faţa lui umflatã de obosealã şi durere. El s-a urcat pe cel mai înalt

deal, iar s-a uitat dupã frumoasa sa armatã. Dar, frumoasa sa armatã fugise în dezordine. Se uitã dupã steagurile şi flamurile sale. Dar, steagurile şi flamurile sale au fost cãlcate în picioare şi acoperite cu praf. El uitã împrejur dupã cãpitanii lui. Dar, toţi cãpitanii lui au fost ucişi. El se uitã la câmpie. Câmpia este pãtatã cu sânge, şi sângele curgea în valuri care se vãrsau în râu. Şi trist şi ruşinat de ce vedea, el a spus în timp ce plângea:

„Ieri am fost rege al tuturor spaniolilor. Astãzi am nu mai am un singur oraş. Ieri am avut sute de forturi şi castele. Astãzi nu mai am nici unul. Astãzi, azi nu mai existã nici mãcar nu mai un crenel de turn care sã însemne ceva pentru mine. Oh! nefericitã a fost ziua, oh! nefericita a fost ziua în care m-am nãscut, de la naştere mea am fost ruşinea Spaniei! Oh! a fost o zi fatalã, a fost un moment fatal când am moştenit acest regat frumos, deoarece l-am pierdut într-o bãtãlie!”

Apoi, dupã ce el a spus acest lucru, l-a lovit pe Orelio cu pintenii, şi Orelio, dupã o scurtã rezistenţã, realizã dorinţa stãpânului sãu, el o luã la fugã cu capul încã întors spre câmpul de luptã. Unul dintre cãpitanii lui, pe nume Alcastras, l-a vãzut fugind. El a era întins pe pãmânt cu sângele curgând din rãnile lui, el s-a sculat, a fãcut câţiva paşi spre stãpânul sãu, dar stãpânul sãu, purtat de Orelio a dispãrut.
Alcastras a plecat apoi spre Toledo, unde era

curtea, şi s-a prezentat la Reginã, deşi era copleşit de faptul cã aduce un mesaj negativ: „*Doamnã*, a spus el, deschizând uşa, nu mai sunteţi Reginã. Nu aveţi nici o putere, pentru cã în opt zile de luptã aţi pierdut statutul dumneavoastrã, şi pe Rodrigo însuşi, l-am vãzut fugind, grav rãnit, şi la aceastã orã el trebuie sã fie mort sau captiv.”

Regina a leşinat pe tronul sãu, şi a durat patru ore pânã şi-a recãpãtat cunoştinţa. Apoi, ea i-a poruncit lui Alcastras sã spunã lucrurile aşa cum s-au întâmplat. Alcastras a povestit fãrã a omite nimic şi ea a ascultat cu atenţie. Şi regina a spus: „Trebuie sã fie aşa, şi nu am nici o îndoialã, pentru cã noaptea trecutã am avut un vis rãu. Am visat cum Don Rodrigo pleaca în grabã, cu faţa furioasã şi ochii roşii, pentru a merge şi a rãzbuna moartea nefericitul Sancho, şi a venit înapoi însângerat şi având corpul acoperit cu rãni, înainta spre mine, trãgându-mã de braţ, şi spunându-mi plângând foarte tare:.... „Adio, Regina mea, fii calmã. Plec. Maurii m-au înfrânt. Mauri au triumfat. Sã nu ai grijã de a jeli moartea mea, nu ai nici grija regatului tãu, a fost doar un vis, gândeşte-te sã gãseşti un adãpost, pleacã cât mai departe posibil. Pleacã repede, du-te în munţii din Asturia, pentru cã numai acolo vei fi în siguranţã. Tot restul regatului este al maurilor.”

Şi în acest timp *Spania* plângea, spunând: „O, Rodrigo, Rodrigo, întoarce ochii pe mine, şi

vezi cum datoritã infidelitãţii tale eu sunt cea jefuitã şi trecutã prin foc. Vezi sângele pierdut de soldaţii tãi în luptã, soldaţii voştri sunt copiii mei. Sãracã Spanie, eşti pierdutã pentru un capriciu, pierdutã pentru Cava! Pentru cã eu nu mã numesc Florinda. Pe Florinda, eu o numesc Cava. Slava strãmoşilor tãi care s-a adunat în atât de multe secole, nu mai este: ai sacrificat-o pentru un moment de plãcere, pentru o plãcere ai sacrificat regatul tãu, trupul şi sufletul tãu. Fericirea ta s-a sfârşit şi necazurile tale încep. Sãraca Spanie, e pierdutã dintr-un capriciu pentru Cava!”

În timp ce Rodrigo fugea. El s-a refugiat în cei mai adânci munţi pentru a nu fi gãsit de cãtre mauri, care l-au urmãrit. El s-a întâlnit cu un cioban care îngrijea de turma lui, şi el s-a apropiat de el, zicând: „Aratã-mi, bãiete, cea mai apropiatã casã sau fermã unde mã pot odihni, pentru cã eu sunt mort de epuizare.” Pãstorul a rãspuns imediat: „Voi cãutaţi în zadar domnule, aici nu existã decât un schit, unde trãieşte un pustnic care duce o viaţã sfântã.”

Regele a fost bucuros sã audã cã el şi-ar putea sfârşi zilele lui alãturi de un pustnic, şi a cerut pãstorului ceva de mâncare. Ciobanul a tras traista sa în care avea pâinea lui şi a împãrţit pâinea cu Don Rodrigo, şi o bucatã de carne afumatã, care din întâmplare o avea. Pâinea era neagrã şi sãracã. Regele şi-a amintit ce alimente

a mâncat în alte momente, şi lacrimile curgeau din ochii ei, fãrã a le şterge. Apoi, dupã ce a mâncat şi regele s-a odihnit, el a întrebat de schit, pãstorul l-a învãţat calea pe care sã se ducã, şi regele i-a dat lanţul de la gât şi inelul lui. Bijuteriile aveau un mare preţ şi regele s-a simţit grozav.

Apoi, el a pornit şi a ajuns la altar când soarele apunea. El a îngenuncheat imediat şi s-a rugat. Apoi, a vãzut pe pustnic, el a mers direct la el. Pustnicul l-au întrebat cine era şi cum a ajuns acolo. Regele a rãspuns: „Vai! Sunt Don Rodrigo, care a fost rege al Spaniei. Dumnezeu a luat regatul meu în ispãşire pentru pãcatele mele. Eu am venit pentru pocãinţã la tine, suportã prezenţa mea, în numele lui Dumnezeu şi a Fecioarei Maria.”
Pustnicul a rãspuns: „Desigur, ai ales calea cea bunã pentru mântuirea ta, şi Dumnezeu te va ierta.”

Şi aşa zicând acestea, pustnicul a îngenuncheat, rugându-l pe Dumnezeu sã-i dea o penitenţã pentru ispãşirea pãcatelor regelui. Apoi Dumnezeu i-a trimis o revelaţie, Don Rodrigo sã se închidã într-un mormânt cu un şarpe viu, şi ca Rodrigo sã trãiascã cu acesta pentru a ispãşi greşelile fãcute. Pustnic, foarte fericit, a revenit la Don Rodrigo şi îi spuse ceea ce Dumnezeu a poruncit. Rodrigo şi a zis: „Voia lui Dumnezeu se va împlini.”

Deci, el s-a închis într-un mormânt cu un şarpe lângã el. Şi a treia zi pustnicul a mers sã-l vadã. „Cum te simţi cu partenerul tãu?” l-a întrebat el pe rege. „Pânã în acest moment, ea nu m-a atins, pentru cã Dumnezeu probabil cã nu doreşte”, a rãspuns Rodrigo. „Dar roagã-te pentru mine, om sfânt, ca sã mã atingã şi sã termin cu viaţa.”

Pustnicul s-a rugat, şi dupã trei zile s-au întors din nou. „Ei bine?” a întrebat el. „Ei bine!” a rãspuns Rodrigo, „Dumnezeu a avut milã de mine, şarpele m-a muşcat.” Pustnicul l-a încurajat, şi regele Rodrigo a murit de muşcãtura de şarpe.

Astfel, s-a sfârşit regele Rodrigo, care, dupã ce şi-a ispãşit crima lui pe pãmânt, a mers direct la cer. Cãci, doamnã, poemul este cântat încã de locuitorii din aceste câmpii frumoase prin care curge Guadalète şi sunt strãjuite de Xérès. Mã îndoiesc cã într-o mie de ani şi victoria francezilor în luptele de la Trocadéro nu au lãsat amintiri poetice.

Traducere de L.V. dupã nuvela:

LE ROI RODRIGUE

De Alexandre Dumas

Alexandre DUMAS,
Impressions de voyage :
***De Paris à Cadix*, 1847-1848.**

Recueilli par Francis Lacassin dans „Contes et légendes des grands chemins”, Édition établie et préparée par Francis Lacassin, Bartillat, 2000.

Note asupra versiunii în limba română:

1.- *Rodrigo* (în spaniolã ºi portughezã), Ludhriq, لذريق (în arabã), cunoscut ca ºi: Ruderic, Roderic, Roderik, Roderich, Roderick sau Rodrigue - a murit în 711 sau 712. El a fost un rege vizigot din Hispania pentru o scurtã perioadã între 710 ºi 712(711). El a rãmas în legendã ca „ultimul rege al goþilor.” În istorie de fapt el este o figurã extrem de obscurã despre care se poate spune puþine lucruri cu certitudine, dar cã el a condus o parte din Iberia ºi a fost învins ºi ucis de invadatori musulmani care au cucerit în curând cea mai mare parte a peninsulei. Vãduva sa, Egilona se crede cã s-a cãsãtorit Abd al-Aziz zis Musa, care a fost ulterior asasinat.

2.- Printre legendele cele mai vechi din Hispania, una din cele mai cunoscute este cea a *Contelui Julian*, care, pentru a rãzbuna violul (sau aventura) fiicei sale Florinda (devenitã mai târziu *Cava Rumia* sau *Dona Cava*), în timp ce tânãra se afla la ºcoala din palatul lui Rodrigo. Se presupune cã Julian i-a împrumutat maurului Tariq navele necesare pentru lansarea unei invazii.

Adevãrul este cã aceºti arabi posedau deja suficiente forþe navale în Marea Mediteranã de vest fiind atestate de activitãþile lor împotriva Insulele Baleare. În timp ce violul (ºi numele fiicei sale) sunt universal ignorate, *Contele Julian* în istoria arabã a fost identificat cu un nord-african catolic pe nume Urban, care apare în *Cronica de la 754*. Acest Urban l-a însoþit pe Musa printre strâmtori. Urban poate fi Julian din legendã, dar mai probabil Julian este legenda lui Urban. În conformitate cu o interpretare a legendei Urban-Julian, el a fost un guvernator bizantin în

Ceuta, care s-a alãturat arabilor la un raid pe coastele de sud a Iberiei în 710 cu Tariq.

Thomas F. Glick a sugerat cã numele de *Tariq (Tarif)* reprezintã baza etimologicã a oraºului *Tarifa*.

3.- Printre alte legende care circulã despre lupta de la Guadalete este aceea cã Rodrigo a sosit pe câmpul de luptã într-un car tras de opt catâri albi. În ceea ce priveºte cuceririle sale, legenda camerei închise din Toledo ("La Maison fermee de Tolede") ºi masa (sau covor, în funcþie de traducere) lui Solomon, care Abd al-Hakam o invocã a fost, de asemenea, descoperitã în Toledo. Sandala de aur a lui Rodrigo ar fi fost recuperatã din râu Guadalete.

Scriitorul ºi istoricul militar american Henry Coppee, sec. al XIX-lea, a scris o istorie a cuceririlor care încorporeazã ºi repoveste ºte multe legende.

4.- Legenda lui Rodrigo ºi Florindei a inspirat ºi un cântec de petrecere, *Rodrigo vous avez gravé*, cam deocheat, cu o circulaþie chiar mai mare decât celebrul *Chevaliers de la table ronde*, în taberele studenþeºti de pe þãrmul Mediteranei.

5.- În final autorul face referire la *Bãtãlia de la Trocadero*, localitate în sudul Spaniei, cu o cetate deþinutã de forþele liberale spaniole, care a fost luatã de cãtre trupele franceze conduse de regele Carol al X-lea, în 1823. Bãtãlia a fost comemoratã prin denumirea unei pieþe din Paris, în *Place du Trocadero*, ºi ridicarea unui monument în aceastã piaþã. Bãtãlia de la Trocadero a dat naºtere la o varietate de localuri care-i poartã numele în întreaga lume.